

Microsoft je trestán za úspěch

DAN VOŘECHOVSKÝ

Příběh Billa Gatese je ukázkovým příkladem toho, jak chudý student za pár let neuvěřitelně zbohatl. Tuto svoji pozici si získal inovativním objevem a jeho rozvíjením. Gatesova společnost Microsoft je dnes největším výrobcem počítačových operačních systémů s dominantním postavením na trhu stolních počítačů a s klesajícím podílem na trhu serverových stanic. Firma je tedy úspěšná, nikoliv ale všemocná, jak se nám snaží nalhat evropské úřady a méně schopní konkurenti.

Na softwarovém trhu konkurence existuje

Microsoft se prý proviňuje údajným zneužíváním monopolního postavení. Monopol však může vzniknout jen na základě vládní regulace, kdy stát privileguje jednoho výrobce a ostatním znemožní konkurenci. Nic takového se v případě Microsoftu neděje. Microsoft se do své pozice dostal sám, protože konkurence zaspala. A tak je teď mnohem obtížnější se prosadit, když si Microsoft našel cestu do více jak 90 % stolních počítačů.

Podstatný není monopol sám o sobě, ale monopolní chování. A toho se Microsoft dopustit nemůže, a to právě proto, že existuje konkurence. Jakmile by začal neúměrně zvyšovat ceny a snižovat kvalitu, lidé by nutně přešli ke konkurentům. Takových příběhů máme z historie více. Monopolní chování "delegovaných" monopolistů končí v okamžiku, kdy je na trh vpuštěna konkurence. Monopolní chování „přirozeného“ monopolisty končí okamžitě jak začne, pokud nedostane oporu v zákoně a nedojde k vytvoření státem delegovaného monopolu. Co třeba někdejší telekomunikační monopolisté? Ti přišli o svou pozici kvůli konkurenci v podobě nové technologie mobilních telefonů. Co dominantní automobilka Ford? Nebo internetová firma Yahoo!? Existence konkurence zamezuje tomu, aby aktuální líd usnul na vavřínech. A pokud tak přesto učiní, bude nahrazen někým jiným.

Vstup do odvětví omezují vlády

Vláda svým patentovým zákonodárstvím umožňuje vznik produktů, které nemohou být libovolně kopírovány. Vytváří tím umělé bariéry vstupu do odvětví. Jde

přece o jedinečný výplod mysli a tak je nutné jej chránit. Ale co třeba design aut? Cožpak ten se nekopíruje? Přesto je zcela evidentně jedinečný. A co nejrůznější technologie? Metody výroby? Bez jejich okopírování by lidstvo ustalo v rozvoji.

Vlastník myšlenky či objevu má samozřejmě právo si je chránit, ale nesmí tím omezovat svobodu jiných lidí. Microsoft má plné právo chránit si své zdrojové kódy. Patenty však umožňují, aby nebyla podobná myšlenka nikým jiným využita k podnikání. Sám stát upevnil postavení Microsoftu v oboru, tak jak tomu i ve všech dalších oblastech, kde jsou patenty klíčové pro podnikání (např. farmacie). A nyní stát Microsoft trestá za to, že v souladu s tímto nařízením podniká. Zvláštní.

Obviňování Microsoftu z monopolních praktik je směšné. Každý má možnost vy-

robit alternativní operační systém a prodávat ho. A tak místo toho, aby se výrobci konkurenčních systémů UNIX či Linux snažili marketingově proniknout na trh a vlastními silami dosáhli většího podílu na trhu, činí tak způsobem, který je nejen zákeřný, ale také silně nemorální. Mocenskou institucí využívají tak, aby jednala v jejich prospěch na úkor někoho jiného.

Čím se vlastně Microsoft provinil? Nejprve nabízel s operačním systémem internetový prohlížeč Explorer a tím údajně porušil konkurenci, zneužil svého postavení. Čili převedeno jinam: Výrobce ledničky s ní začne prodávat i malý mrazák a to, považte – za stejnou cenu. Tím také porušuje pravidla konkurence? Porušuje práva výrobců mrazáků? Nebo když například

(Pokračování na str. 2)

Čerpání evropských dotací a náklady spolufinancování

PETR MACH

V LF 2/2005 jsme se zabývali bilancí plateb do EU a příjmů z EU za rok 2004. Zabývali jsme se především odvody do EU, zajímavé je však podívat se podrobněji na peníze, které z EU měly přijít.

Hlavní položkou na straně příjmů bylo 6 miliard „strukturálních dotací“. Jak ale ukážeme dále, žádní příjemci strukturálních fondů v roce 2004 neexistovali, jediné, co z EU přišlo, byla záloha, kterou bude nutné vrátit, pokud EU žádné projekty neschválí. A v roce 2004 EU žádné projekty neschválila. Došlé evropské peníze jsou tedy vázány na účtech vlády a žádný „projekt“ v ČR nezaplátili. Navíc, aby tyto peníze vůbec mohly být utraceny, musí vláda přihodit další peníze daňových poplatníků jako tzv. spolufinancování.

Na co mají jít dotace?

Podíváme-li se na aktuální stav čerpání strukturálních fondů (I), zjistíme, že peníze, které může teoreticky Česká republika čerpat ze strukturálních fondů, jsou rozděleny do desítek „fondů“, „priorit“ a „opatření“. Většinou jde spíš o zbytečné projekty typu

školení, poradenství, informační systémy, než o skutečné hmatatelné projekty typu veřejných staveb.

Jak ukazuje tabulka na str. 2, např. v rámci „operačního programu“ „Rozvoj lidských zdrojů“ (jeden segment strukturálních dotací) lze teoreticky získat z EU do konce letošního roku přísliby na 5,5 mld Kč, z toho je však s EU dohodnuto k dnešnímu dni jen 168 milionů Kč (3,06 %). Skutečně přiděleno bylo nula.

Podobně je tomu u desítek dalších dotačních titulů ze strukturálních fondů. Celkem, za všechny strukturální, kohezní a podobné programy jsou z teoreticky disponibilních 49 miliard Evropskou unií schváleny ke konci dubna 2005 projekty za 8,7 miliardy korun (17,52 %). Skutečně vyčerpáno však bylo zatím jen 131,7 milionu korun (0,26 % teoreticky možného).

Podle platných pravidel poskytuje EU na „alokace“ ze strukturálních fondů zálohu ve výši 10 % celkové alokace v prvním roce a 6 % celkové alokace v druhém roce rozpočtového období. ČR tak měla během prvního roku členství dostat zálohu 16 %

(Pokračování na str. 2)

Microsoft...

(Dokončení ze str. 1)

německá automobilka namontuje do základní výbavy satelitní navigaci a ponechá cenu stejnou. Cožpak to také není porušování konkurence? Co na tom, že spotřebitel dostává za méně peněz lepší produkt. Podle takové argumentace by bylo porušením konkurence jakékoli zvýšení kvality produktu, které by se neodrazilo ve vyšší ceně. Znamená to, že vlády a konkurenti bojují proti růstu blahobytu. Nechť to ale řeknou otevřeně a neskrývají se za boj proti monopolním praktikám.

Monopolního postavení zneužívají vlády

Vraťme se však k Microsoftu. Kdyby chtěl být stát důsledný, pak by politici a byrokraté v celé EU smazali ze svých počítačů veškeré produkty Microsoftu a dále nepodporovali toto „zlo“. Jak jednoduché, vždyť konkurence přece nabízí lepší produkty.

Nechceme zde hájit zájmy Microsoftu. Vývoj v oblasti serverových operačních systémů naznačuje, že operační systém Windows asi není ideální. Jeho podíl na trhu v tomto segmentu rok od roku klesá. A to je přece cesta, jak dosáhnout změny a pokroku. Ať se konkurence soustředí na

výrobu softwaru tak kvalitního, že mu prostě spotřebitel neodolá a začne si ho kupovat. Konkurenti navíc nabízí stolní operační systémy dokonce zadarmo. A přesto se nerozšiřují. Nestačí totiž jen vyrobit, ale také umět prodat. Ze situace na trhu je evidentní, že přínosy produktů Microsoftu výrazně převyšují jeho nevýhody. Proto má na trhu takové postavení.

Příklad Microsoftu jen ukazuje, jak zhoubná je moc států. Politici si dělají do slova co chtějí, prodávají se různým lobbystickým skupinám a bojují proti úspěšným, protože jsou sami neúspěšní. Abychom byli přesní, jsou úspěšní ve zneužívání své moci.

Čerpání evropských dotací...

z 1584 mil eur (alokace strukturálních fondů na léta 2004-2006) - tedy 7,8 mld Kč. Vláda tyto peníze vykazuje hrdě jako příjem z EU, tyto peníze však zatím nezaplátily nic - a navíc vyžadují spolufinancování ze strany českých veřejných peněz.

Náklady spolufinancování

Jak plyne z rozhodnutí Komise číslo 552/2004, v rámci „strukturálních akcí“ má být v období 2004-2006 v ČR

přerozděleno maximálně 1 954 484 172 eur, z toho 1 454 265 778 eur má jít z evropských zdrojů (které, samozřejmě, stejně platíme my) a 500 218 394 eur má být uhrazeno z veřejných rozpočtů České republiky v rámci spolufinancování. Na 1 euro z EU tak musí být doplaceno 0,34 eura z ČR.

Výše uvedené náklady spolufinancování znamenají, že členství v EU zvyšuje mandatorní výdaje nejen o vlastní příspě-

vek do EU (z nějž se financují zejména strukturální fondy a zemědělské dotace), ale též o náklady spolufinancování. Konkrétně letos mají být náklady členství nejen 35 miliard odvodu příspěvků a cel do EU, ale i 15 miliard nákladů spolufinancování, dohromady 50 mld Kč. Jde o 50 miliard korun odebraných daňovými poplatníky a povinně vynaložených na dotace podniků a zemědělců.

Operační program „Rozvoj lidských zdrojů“ – skutečné čerpání za první rok členství

Operační program Rozvoj lidských zdrojů

Fond/priorita /opatření	Celková alokace programu roky 2004-5 (tis Kč) za SF/FS	Finanční nároky v žádostech SF/FS (tis Kč)	Nasmlované prostředky ze SF/FS (tis Kč)	% nasmlovaných prostředků z alokace let 2004-5 za SF/FS	Výčerpané prostředky ze SF/FS (tis Kč)	% čerpání z celkové alokace let 2004-5 za SF/FS
ESF						
3.1 - Aktivní politika zaměstnanosti						
3.1.1 - Posílení aktivní politiky zaměstnanosti při zaměstnávání uchazečů a zájemců o zaměstnání	1 484 855,194	238 027,389	0,000	0,00	0,000	0,00
3.1.2 - Modernizace veřejných služeb zaměstnanosti	290 379,213	0,000	0,000	0,00	0,000	0,00
Celkem za prioritu 3.1	1 775 234,407	238 027,389	0,000	0,00	0,000	0,00
3.2 - Sociální integrace a rovnost příležitosti						
3.2.1 - Integrace specifických skupin obyvatelstva ohrožených sociální exkluzí	552 880,207	38 865,854	24 530,872	4,44	0,000	0,00
3.2.2 - Rovné příležitosti pro ženy a muže na trhu práce	131 638,132	0,000	0,000	0,00	0,000	0,00
3.2.3 - Globální grant - Posílení kapacity poskytovatele sociálních služeb	55 162,672	110 328,421	0,000	0,00	0,000	0,00
Celkem za prioritu 3.2	739 681,011	149 194,275	24 530,872	3,32	0,000	0,00
3.3 - Rozvoj celoživotního učení						
3.3.1 - Zkvalitňování vzdělávání ve školách a školských zařízeních a rozvoj podpurných systémů vzdělávání	947 794,663	849 467,638	144 390,426	15,23	0,000	0,00
3.3.2 - Podpora terciárního vzdělávání, výzkumu a vývoje	315 931,534	315 561,014	0,000	0,00	0,000	0,00
3.3.3 - Rozvoj dalšího profesního vzdělávání	600 269,924	0,000	0,000	0,00	0,000	0,00
Celkem za prioritu 3.3	1 863 996,121	1 165 028,652	144 390,426	7,75	0,000	0,00
3.4 - Adaptabilita a podnikání						
3.4.1 - Zvýšení adaptability zaměstnavatelů a zaměstnanců na změny ekonomických a technologických podmínek, podpora konkurenceschopnosti	505 490,491	0,000	0,000	0,00	0,000	0,00
3.4.2 - Specifické vzdělávání	368 586,805	403 794,656	0,000	0,00	0,000	0,00
Celkem za prioritu 3.4	874 077,296	403 794,656	0,000	0,00	0,000	0,00
3.5 - Technická pomoc						
3.5.1 - Podpora řízení, implementace, monitorování a kontroly operací OP RLZ	118 976,391	6 926,400	0,000	0,00	0,000	0,00
3.5.2 - Ostatní oprávněné činnosti	144 299,903	54 474,450	0,000	0,00	0,000	0,00
Celkem za prioritu 3.5	263 276,294	61 400,850	0,000	0,00	0,000	0,00
Celkem za fond ESF	5 516 265,129	2 017 445,822	168 921,298	3,06	0,000	0,00
Celkem za operační program	5 516 265,129	2 017 445,822	168 921,298	3,06	0,000	0,00

Náklady spolufinancování dotačních programů EU (mil Kč)

	2004	2005	2006	CELKEM 2004-2006
Fond soudržnosti	2 535,2	2 068,9	2 816,9	7 421,0
Strukturální fondy	5 103,5	6 785,0	8 636,6	20 525,1
Zemědělství	6 510,4	6 415,1	6 535,6	19 461,0
Spolufinancování celkem	14 149,1	15 269,0	17 989,1	47 407,1

Zdroj: Ministerstvo financí ČR

Dotace jsou ekonomicky škodlivé

Jde samozřejmě o škodlivě vynaložené peníze. Princip strukturálních dotací podnikům je, že uspěje podnikatel, který uspěje u úředníků s žádostí o dotaci. Naproti tomu na trhu uspěje podnikatel, který uspěje u zákazníků, kteří jsou ochotni za jeho zboží a služby dobrovolně zaplatit.

Systém evropských financí snižuje díl HDP, se kterým je nakládáno na principu dobrovolného kontraktu, a zvyšuje díl

HDP, se kterým je nakládáno na principu nedobrovolného přerozdělování. Tím nutně snižuje tempo ekonomického růstu. Vedou-li navíc přerozdělovací programy EU k prohlubování zadlužení, přispívají skrze efekt vytěšňování soukromých investic k dalšímu podvázání ekonomického růstu oproti stavu, kdy by tyto přerozdělovací programy neexistovaly.

Pokud by výše uvedených 50 miliard nákladů členství v EU (a to nemluvíme o dalších miliardách ročně vynakládaných

na přizpůsobování se evropským směrnici a nařízením) mohlo každý rok zůstat daňovým poplatníkům k dispozici pro dobrovolné (tj. oboustranně výhodné) kontrakty, bylo by těchto 50 miliard prorůstových (šlo by o hry s nenulovým-kladným součtem). Pokud je 50 miliard přerozdělováno, jde o hru s nulovým součtem – výhoda jednoho (podnikatel, který získá dotaci) je vykoupena újmou druhého (poplatníka, který ji zaplatil).

Pokud by např. příští vláda chtěla zvýšit růst ekonomiky zrušením přerozdělovacích programů protitřížních dotací podnikatelů a zemědělců a snížením daní o 50 miliard, nemůže to udělat, protože tyto peníze jsou mandatorně vázány z rozhodnutí EU. ČR může leda usilovat o dohodu na zrušení evropských transferů s ostatními členy EU – ale zatím to vypadá, že tento přerozdělovací systém bude zabetonován minimálně do roku 2013.

Posselt: Klaus vede proti naší euroústavě agresivní propagandu

„Vyzývám prezidenta Klause, aby ukončil svou agresivní propagandu proti evropské ústavě!“, křičel na srazu Sudetoněmeckého zemského sdružení jeho šéf Bernd Posselt [Der Standard 15. 5. 05] „Klaus ist ein europapolitischen Geisterfahrer!“ (=řidič jedoucí v zakázaném protisměru). Podle Posselta je evropská ústava nutná, protože umožní žádat zrušení Benešových dekretů u Evropského soudního dvora.

Bud' euroústava nebo válka

„...Přesto jsou zde dnes lidé, kteří chtějí hodit nadnárodní myšlenku do koše. Chtějí vrátit Evropskou unii zpět k čistě mezivládním způsobům řešení mezinárodních záležitostí. Tvrdím, že by tyto lidé měli přijít sem do Terezína, aby viděli, kam tato stará cesta vede,“ napsala Margot Wallströmová, komisařka pro propagandu (Commissioner for Communication Strategy) ve svém projevu pro příležitost 60. výročí osvobození terezínského ghetta (<http://www.munkhammar.org/pdf/SpeechTerezin1.doc>). Polední větu, že by zastánci Evropy suverénních demokratických států měli jít do Terezína, nakonec komisařka v mluveném slově vypustila, když se proti ní důrazně ohradili britští europoslanci, jakmile komisařka rozeslala text dopředu novinářům. Podobně argumentoval nizozemský premiér Jan Peter Balkenende: „Návštěva Osvětlení mi připomněla důležitost evropské integrace“ či nizozemský ministr spravedlnosti „[Nebude-li ratifikována evropská ústava] sklouzne západní Evropa k válkám balkánského typu,“ [The Economist 19. 5. 05]. Nicméně zdá se, že Holanďané mají EU dost. Po zavedení eura jejich ekonomika přestala růst a Nizozemci patří mezi největší přispěvatele do rozpočtu EU na hlavu, byť nepatří mezi nejbohatší země EU. Podle průzkumů většina voličů euroústavu 1. června odmítne.

ÚŘAD NA ZRUŠENÍ

V této rubrice představujeme úřady, které žijí z peněz daňových poplatníků a jejichž existence je zbytečná nebo dokonce škodlivá. Jsme přesvědčeni, že odstraňování zbytečných úřadů je jediná cesta k omezení korupce a účinná cesta ke snížení daňového břemene.

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (ÚHOS)

Roční náklady: 60 milionů (za rok 2003)

Z toho na platy: 46 milionů (za rok 2003)

Uložené pokuty: 446 milionů (za rok 2003)

Činnost: Prošetřování udání a podnětů na takové formy projevů konkurence, která je v rozporu se zákonem o ochraně hospodářské soutěže. Zakázané je v principu mít a) vyšší ceny než konkurence (=zneužívání dominantního postavení), b) nižší ceny než konkurence (=cenový dumping), c) stejné ceny jako konkurence (=cenový kartel). Úřad na základě své libovůle ukládá pokuty všude, kde má podezření z jednání proti zákonu o hospodářské soutěži.

Hodnocení: Lepší ochranou spotřebitele než úřad je neomezovaná a neregulovaná konkurence. Není potřeba kontrolovat, zda jsou bankovní poplatky, ceny housek, nebo ceny za telefon „příliš“ vysoké či nízké. Je potřeba ponechat volný vstup do odvětví, ponechat spotřebitelům svobodu kupovat i nekupovat služby a zboží na trhu. Úřad se naproti tomu může snadno stát nástrojem konkurenčního boje (firmy udávají své úspěšnější konkurenty) nebo nástrojem politiky (vláda si došlápne na banky, když mají vysoké zisky).

Verdikt: Zrušit ÚHOS bez náhrady i s celým zákonem o ochraně hospodářské soutěže. Na trhu by prosperovaly firmy úspěšné v nabízení služeb, které zákazníci chtějí, a ne firmy úspěšné v udávání konkurentů nebo podplácení úředníků. Hospodářskou soutěž je třeba chránit – ale ne před dobrovolnými, vzájemně výhodnými, dohodami mezi firmami a klienty a firmami a firmami. Je třeba ji chránit před úředníky, kteří mají jako jediní skutečně monopolní postavení na trhu.

Měkké ANO, ale argumenty žádné

Přemysl Sobotka chce v Senátu hlasovat spolu s vládními senátory pro euroústavu. Přidají-li se k němu někteří další senátoři za ODS, ztratí ODS v Senátu blokační menšinu. V rozhovoru pro Frekvenci 1 Přemysl Sobotka řekl, že bude hlasovat pro euroústavu, argumenty pro však nevedl. Uvádíme přepis rozhovoru (Press Klub Frekvence 1, 26.4.2005).

Petr Šimůnek: „Měkké ano“ pro evropskou ústavu. Co je tohle za termín, pane předsedo? To je váš termín, proto se vás ptám.

Přemysl Sobotka: To je úsměvné. Samozřejmě je to můj termín a je potřeba si zvážit, jak dalece evropská ústava, která mě mnoho prvků, které se mi nelíbí, je v daném okamžiku tématem pro Českou republiku. Jestli, jak to chtějí současní koaliční partneři ve vládě, spojí to referendum, o které my usilujeme, s řádnými volbami. Není přeci možné, aby se tato ústava stala tématem voleb.

Petr Šimůnek: Vy jste mi vůbec neodpověděl. Co to je za termín „měkké ano“? Protože v Bibli se říká ano-ano, ne-ne. Tam není měkké ano – tvrdé ano.

Přemysl Sobotka: Měkké ano není tvrdé ano, kde je začnou...

Petr Šimůnek: Počkejte, ano je ano, ne je ne. Tak hlasoval byste pro ústavu, nebo ne?

Přemysl Sobotka: Já bych v této chvíli byl velmi rezervovaný, ale to ano je signálem spíše pro voliče, že jim chceme vysvětlit, že je tady i názor, že eventuálně jejich ano není nic, co by bránilo, aby...

Petr Šimůnek: Tedy, že by vás to nenašvalo.

Přemysl Sobotka: Mě osobně by to nenašvalo.

Petr Šimůnek: To je od vás hezké, ale já jsem se ptal VÁS, jak VY byste hlasoval?

Přemysl Sobotka: A víte, že vám to neprozradím? Protože to jsou tajné volby.

Petr Šimůnek: Ale počkejte, vy říkáte měkké ano, tak mi řekněte, jestli...

Přemysl Sobotka: To je stanovisko k té ústavě. Je to lehounce jakoby pozitivnější pohled.

Petr Šimůnek: Vy se bojíte říct svůj vlastní názor?

Přemysl Sobotka: Já vám ho teď říkám. Je to lehounce pozitivnější pohled na tuto evropskou ústavu a jsou tam prvky, které mi strašně vadí.

Petr Šimůnek: To znamená ale, že byste spíš v globále hlasoval pro.

Přemysl Sobotka: Teď jste odpověděl za mě, ano.

Petr Šimůnek: Takže byste hlasoval ano.

Přemysl Sobotka: Dá se to tak říct.

Petr Šimůnek: Dá se to tak říct? Vy jste jako premiér Paroubek: „Myslím, že ano“...

Přemysl Sobotka: Ne, ne, takhle prosím vás, takto mě nespojujte. Právě toto myslím bylo spojené s nevěrou a to já si myslím, že vím.

Petr Šimůnek: Myslíte si, že víte, že jste byl věrný své manželce. Ale vraťme se zpátky ... Hlasoval byste ano. Pochopil jsem to správně?

Přemysl Sobotka: Jo.

Zdroj: www.ods.cz

PŘEDPLATNÉ

**ZAÚJAL VÁS ČASOPIS
LAISSEZ FAIRE?**

**PŘEDPLAŤTE SI
JEJ ZA 100 Kč**

Předplatné zahrnuje
zasílání deseti čísel LF ročně
každý měsíc kromě července
a srpna.

Kontaktujte Petra Macha:

Tel.: 603 228 753

E-mail: mach@iol.cz

Laissez-Faire, měsíčník pro svobodu jednotlivce. Čte se [lese-fér]. Vydává: občanské sdružení Laissez Faire. Adresa: Bozděchova 8, 150 00 Praha 5. Tel.: 603 228 753, mach@iol.cz. Redakční rada: Petr Mach, Tomáš Jirsa, Jaroslav Bachora, Dalibor Roháč. Internetový archiv: www.petrmach.cz. Číslo účtu: 1011153517/5500. Náměty, články, reakce, zájem o předplatné, zájem o inzerci uvádějte na výše uvedený kontakt. Registrace MK 8183. ISSN 1212-8597